

**K**dor je na letošnjem po-znopoletnem sejmu Agra naletel na predstavitveni prostor zadruga Konopko, je nedvomno opazil same nasmejane ljudi (pa razlog ni bilo to, na kar ste morda pomislili). Razstavljenega je bilo veliko, a čisto nič naprodaj, kar je mnoge obiskovalce zmedlo. Zadruga se ukvarja s po-

**Izraz socialno podjetništvo vzbuja asociacijo, da gre za nekaj v zvezi s socialno ogroženimi ljudmi ali eno od oblik pomoči, a v resnici je to samo način organiziranja podjetja. Pri nas ima zadružništvo dolgo tradicijo, sredi 18. st. so si recimo naši ribiči med Trstom in Gradežem pomagali prav na ta način. V zadrugi se pač najbolje udejanja moto »skupaj smo močnejši«.**

Tekst in foto: **DEJAN OGRINEC**

# SKUPAJ SMO

speševanjem pridelave, predelave in prodaje izdelkov iz industrijske konoplje, s čimer želijo pridobiti še več uporabnih izdelkov in delovnih mest, pomagati naravi z ekološkim pristopom in nenasiljem ter omogočiti ljudem, da lahko uživajo v življenju celoviteje ter bolj zdravo. Zadruga Konopko, ki se je začela kot dobra ideja med ekipo prijateljev in znancev, postaja čedalje resnejši in poslovno uspešen projekt, če ne še več kot to.

**Udeleženci evropskega foruma inovacij.** V borem letu, dveh se je od ideje, da bi ustanovili zadrugo za predelavo industrijske konoplje, do zadnjih dosežkov zgodilo ogromno. Začnimo z udarno vestjo tega leta: njihovi biogranulati iz konoplje so se uvrstili v finalni izbor na evropskem tekmovanju inovacij ClimateLaunchpad. V močni konkurenci, kjer bi lahko bili – po besedah ocenjevalcev in glavnega sodnika v skupini – vsi zmagovalci, se sicer niso uvrstili čisto na vrh. A glede na to, da je zmagovalna zamisel Desert

Control iz Norveške denimo plod osemletnega razvoja, so v Konopku na svoje prototipne laboratorijske dosežke, nastale v približno pol leta, lahko zelo ponosni. Upamo samo, da bodo z zaletom nadaljevali. David Geršak, diplomirani strojnik in predsednik zadruga, odgovoren za raziskave in razvoj, je povedal: »Projekt smo razvijali s partnerjema Plastico Skaza iz Velenja in Visoko šolo za tehnologijo polimerov iz Slovenj Gradca. Z udeležbo v finalu smo korektno opozorili na razvojni potencial zadruga in industrijske konoplje, hkrati pa smo bili priča številnim dobrim idejam, ki so še dodatno spodbudile naše ambicije!«

**Izjemen naravni in še ne dovolj raziskani material.** Konopljne biopolimere so predstavili tudi na 10. slovenskem forumu inovacij in dnevih Coinvest Venture v Šempetru pri Novi Gorici. Z njihovim izdelkom je mogoče narediti tako rekoč vse, kar delamo iz plastike, a s to veliko razliko, da gre pri konoplji za biološko popol-

noma čist in razgradljiv material, ki je pridelan naravno in lahko (z) raste na naših tleh brez uvoza ter tehnološke odvisnosti od drugih.

Sicer je pri konoplji že vse od leta 1930 čutiti poskuse vcepljanja prepričanja, da je to »hudičeva zel«. Toda ko človeku recimo pokažeš srajco, podobno laneni, in mu poveš, da je narejena iz vlaken rastline, sorodne tisti, iz katere pridobivajo marihuano, se strezni. Konoplja ima dolgo in pomembno zgodovino služenja človeštvu. Na konopljin papir so zapisali Deklaracijo o neodvisnosti, med drugo svetovno vojno so ameriški kmetje s konopljo prispevali pomemben delež v vojni (vojaška oblačila, platno za šotore, pregrinjala, vrvi, bio gorivo), ameriško ministrstvo za kmetijstvo je vse to podprlo z 200 tonami zastoj konopljinega semena in s sloganom Konoplja za zmago (propagandni film iz leta. 1942). Potem



**Zadruga z idejo, ki lahko poseže med poslovne zvezde**

**Vrvar Nikolaus Eisserer z Dunaja je na Agri posrečeno učil izdelovanja vrvi iz konoplje, ki ima najmočnejša vlakna na svetu. Njegov sin bo že peta generacija vrvarjev v družini.**



je taista država popolnoma zatrla to rastlino, da se je še danes treba boriti za njeno prepoznavnost.

**Vse iz konoplje!** Zato člani zadruga Konopko povsod širijo glas o njeni koristnosti. Tako so na letošnjem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni uspešno prenesli sporočilo o široki uporabni vrednosti industrijske konoplje v vsakdanjem življenju (z delavnicami o uporabi konoplje v kulinariki, kozmetiki, gradbe-

ništvu ter tekstilni industriji) ter neomejenih možnosti tehnoloških inovacij. Obiskovalci so lahko okušali konopljinu olje, konopljin kruh, piškote, skutin namaz s semeni konoplje, popili čaj in druge osvežilne napitke. Razstavljeni so bili kozmetični izdelki iz konoplje, vzorci bioplastike, blago in

dentko tekstilne tehnologije Irmo Selimović so organizirali tudi modno revijo oblačil iz bio konoplje, manekenke iz Konopka pa so si nadele pet različnih modnih slogov, ki so jih same oblikovale in izdelale.

**Še več uporabnega na Svetovnem kongresu.** Kot soorga-

ste vedeli, da je možno iz sredice konopljinoga stebela in vlaken izdelovati vezane plošče? Za vezivo se uporabi celuloza iz istega materiala, izdelek je ekološki, biorazgradljiv, odporen proti insektom in vodi. V nasprotju z lesom konoplja ob požaru ne gori v plamenih, ampak zgolj tli, kar prepreču-

je širjenje ognja. Te vezne plošče so testirali z biotehniško fakulteto iz Ljubljane, oddelkom za lesarstvo. Iščejo namreč stoodstotno naraven in razgradljiv material z najboljšimi lastnostmi, primeren za serijsko proizvodnjo v Sloveniji. S tem bi ustvarili lokalna delovna mesta in povečali samooskrbo.

# O MOČNEJŠI!



Del članstva zadruga Konopka na svojem polju na Agri. Desno spredaj mag. Alenka Zapušek, študentka Urša, zadaj David Geršak (predsednik) in David Koren.

Prve analize kažejo na vsaj 20 odstotkov boljše mehanske lastnosti v primerjavi z običajnimi ivernimi ploščami. V kratkem bodo k sodelovanju povabili slovenske proizvajalce ivernih plošč in pohištva, gradbena podjetja ter druge.

**Pa še ni konec.** Tako dokazujejo, da res udeležujejo in sledijo perspektivam industrijske konoplje. Sodelujejo v raziskavah o uporabi konopljinoga hidrolata za varstvo rastlin (s Kmetijskim inštitutom Slovenije), izdelavi biooglja iz konopljinoga pezdirdja (Kemijski

## Ali ste vedeli?

Konopljin čaj lahko pijemo večkrat na dan, saj nima stranskih učinkov. Tak čaj iz listov industrijske konoplje in njenih vršičkov uvrščamo med zeliščne čaje, četudi ima podoben fenolni profil kot zeleni čaj. Liste nabirajo ročno v obdobju cvetenja, lahko jih mešamo z drugimi zelišči (materina dušica, bezeg) ali posušenim sadjem. Čaj je odličen antioksidant, odpravlja prebavne motnje, ledvične težave, zmanjšuje telesno težo, odvaja strupe iz telesa, ščiti imunski sistem, učinkuje protistresno. Če vanj vlijemo nekaj mleka, ki vsebuje maščobe, lahko v napitku pričakujemo tudi nekaj zdravih nepsihioaktivnih kanabinoidov v nizki koncentraciji, kot sta CBD in CBN.

preja, konopljni zidaki, izolacija, vlaknena plošče in drugi gradbeni elementi. In vse to narejeno iz slovenske konoplje v Sloveniji!

Pri sejmskih vrtovih se je postavljala savna iz konopljinih gradbenih in izolacijskih materialov, še najbolj pa je obiskovalce pritegnilo pletenje konopljinih vrvi na tradicionalen način, ki ga je demonstriral razposajen prijatelj zadruga Nikolaus, ki vzdržuje družinsko tradicijo pletenja in prodaje vrvi iz konoplje na Dunaju. V sodelovanju s štu-

nizator so v okviru sejma skrbeli tudi za nemoten potek Svetovnega kongresa o konoplji (World Hemp Congress). Na njem so bile predstavljene zanimive globalne novosti in informacije s področja pridelave, predelave in uporabe konoplje, osrednja tema pa je bila ekonomika konoplje. Zadruga je predstavila štiri inovativne izdelke: omenjeno konopljino bioplastiko, konopljine vlaknene plošče, konopljin zvočno-izolacijski zidak in savno iz konoplje. Mimogrede,



**Izjemna inovacija: majčkenci koščki konoplje so osnova za biopolimere, iz katerih bi lahko izdelovali vse, kar je danes iz plastike. Popolnoma naravno in razgradljivo.**





**Na Agri so z mlado študentko tekstilne tehnologije Irmo Selimović organizirali modno revijo oblačil iz konoplje. Dekleta stojijo na razstavnem stroju za pridelavo in predelavo konoplje iz nekdanjih časov.**

▶ inštitut Ljubljana), uporabi konopljne sredice za izdelavo papirne mase (Inštitut za celulozo in papir iz Ljubljane, VIPAP), sodelujejo tudi v laboratorijskem preizkušanju industrijske konoplje/analizi kanabinooidov (ERICO Velenje) in izvedli so prvi organiziran odkup pridelka industrijske konoplje v Sloveniji. Mimogrede: letos je v Sloveniji pridelavo industrijske konoplje prijavilo 567 pridelovalcev (lani 386) na skupaj 500 ha (lani 428). Prizadevajo si za promocije

industrijske konoplje in združništva ter razvoj in nakup tehnološke opreme in njeno skupno uporabo, zagovarjajo direkten stik med kmetom, zadrugo in kupcem, odkupujejo pridelek in svetujejo kmetovalcem. V večjih mestih nameravajo vzpostaviti maloprodajne enote, postaviti referenčen center za konopljo z delavnicami in izobraževanjem v naravi ter še mnogo drugega, za kar na tem mestu nimamo prostora.

**A tudi pri najlepših zgodbah se kdaj zatakne.** Na zadnjem srečanju v Žalcu, ki so se ga udeležili tudi minister mag. Dejan Židan, državni sekretar Tadej Slanik in vrsta drugih podpornikov gojenja industrijske konoplje, žal niso mogli predstaviti svojih dosežkov, čeprav so prva zadruga v Sloveniji na področju industrijske konoplje. Menda ni bila spet kriva slovenska fovšija? A člani zadruge Konopko vsemu navkljub trdno verjamejo v povezovanje in skupne uspešne zgodbe, zato vabijo vse, ki vidijo v konoplji neizkoriščen potencial, da se vključijo v to najnovejšo slovensko zgodbo o uspehu. Samo s povezovanjem in nesebičnim deljenjem znanja in izkušenj lahko namreč dosežemo pomembne premike. ■



FOTO: SHUTTERSTOCK

# Bolno zdravstvo

**V**ideti je, da je najti pravega moža ali žensko, ki bi se hotela zavihteti na direktorski stolček največje slovenske zdravstvene ustanove, UKC Ljubljana, veliko trši oreh, kot si kdo predstavlja. In vendar se zdi nam, navadnim Zemljanom, to sila preprosto: najdeš takega, ki zna voditi bolnišnico, ravnati z ljudmi, se pogovarjati z njimi, ki obvlada ekonomiko, pa je stvar že skoraj dobljena. Ali je naš ali vaš, črn, bel, rdeč ali zelen, je popolnoma vseeno. Če bo prevladalo slednje (resnici na ljubo se to pogosto dogaja), bomo nadržali vsi, ne glede na strankarsko pripadnost ali barvo.

Do skrajnosti pripeljana zdemokratiziranost postopkov imenovanja generalnega direktorja v luči dramatičnih dogodkov zadnjih let prej omogoča vse tisto, kar se UKC Ljubljana ves čas očita: neurejene razmere, ki vodijo iz škandala v škandal, otekanje denarja skozi stranske luknje, dajanje prednosti določenim ljudem (večinoma brez posebnih kvalitiet), šikaniranje in ustrahovanje zdravstvenih delavcev različnih strok in seveda korupcijo. Zadnji v. d. glavnega direktorja Andrej Baričič je, kot smo prebrali, užival podporo strokovnega sveta UKCL. Vendar se je vedel kot slon v trgovini s porcelanom, dajal take izjave, da je užalil skoraj vse po vrsti, tako da ni bilo mogoče pričakovati nič drugega, kot da ga Miro Cerar ne bo podprl. Sicer bi sam čudno izpadel. Zdj se zgodba začenja spet od začetka.

Morda bi kazalo razmisliti o kakšni drugačni rešitvi. Na primer, začasno (ali tudi trajno) omejiti ali celo izničiti pristojnosti vseh možnih svetov v UKCL, imenovati »trdega« direktorja ali direktorico, ki bo znal udariti po mizi. Zveni sicer diktatorsko, toda v kaosu, ki je nastal, je nekaj takega očitno potrebno. UKCL nima vodstva, ima pa množico škandalov: na prvem mestu med njimi je zagotovo škandal z otroško srčno kirurgijo, kjer si vsi zatiskajo oči in si nočejo priznati, da jo je sedanje vodstvo program dobesedno uničilo; škandal z dr. Ivanom Radanom čisto nič ne zao-

staja, epilog pa že začenja dobivati na sodišču; napovedujejo se še drugi škandali, o katerih se za zdaj le šušlja; težave imajo na travmatologiji, na infekcijski kliniki, urologi morajo prosjačiti za robota, in to v terciarni zdravstveni ustanovi! Poleg tega jim manjka anesteziologov, kar sicer ni le problem UKCL, temveč tudi druge največje slovenske bolnišnice.

Nikakršne okrogle mize niti problemske konference tega ne bodo rešile. Doslej so se politiki veliko preveč pogovarjali, uredili pa čisto nič. Zarezati bo treba v živo! Počistiti hlev, morda odstraniti vse mogoče svetovalce in njihove pomočnike, morda tudi razdeliti največjega mastodonta v državi na manjše, obvladljivejše dele, ki bodo tudi veliko transparentnejši. V UKCL imajo ljudi, ki to znajo in so tudi poskušali, pa so jim prirezali perutnice.

To nas navezuje tudi na težave na mariborskem koncu. Menda od tam zdravniki naj ne bi odhajali zaradi slabih razmer, temveč ker so se tako preprosto odločili!? Kdo lahko temu sploh verjame? Če so razmere urejene, kar velja za vse, od medsebojnih odnosov do plač, odvisnih od kakovosti in količine dela, menda nobenemu ne bo niti na misel prišlo, da bi zapustil zavetje domačega kraja. Ni se mogoče izogniti občutku, da gre pri nas povečini za slabe odnose in razmere v zdravstvu. To konec koncev dokazujejo tudi vsi mogoči škandali. Nekdo je dober, zato je moteč in ga je treba odstraniti. Najboljši recept za izvoz naših strokovnjakov v tujino, kjer so spoštovani, dobro plačani in kjer imajo pri delu predvsem mir.

Čisto nič ne pomaga, tukaj lahko s prstom pokažemo samo na politiko. Je že res, da ima naša vlada veliko dela z marsičim, to je lahko razumeti. Vendar bo morala doumeti, da je na področju zdravstva treba poseči dosti globlje, kot je z malimi posegi napaberkovala doslej. Zdravje našega naroda mora imeti absolutno prednost. Zdravja naroda pa ni brez zdravega zdravstva!

Tekst: Milka Krapež



**VESELI DECEMBER**  
Zabavni, dišeči in romantični prazniki - kateri božični sejem boste obiskali?

**INTERVJU**  
**GAŠPER TIČ IN DENIS AVDIČ**  
Dva mojstra komedije in Moški so z Marsa, ženske z Venere

**ŽRTEV ALI POKVARJENEC?**  
**CHARLIE SHEEN** obrača nov list v življenju

**GLASBA**  
**KATRINAS**  
Punce imajo novo ploščo

**FILM**  
**ZLATI DVOJEC**  
Most vohunov - četrto sodelovanje Toma Hanksa in Stevena Spielberga

**SREDNJEŠOLCI**  
Srbska drama, v srcu katere utripa pereča tematika odtujenosti mladih kot posledica sodobne tehnologije

**TELENOVELE**  
**NUNA POD KRINKO**  
Konec novembra na Planet TV prihaja nova telenovela Esperanza

**IZIDE V ČETRTEK, 26. NOVEMBRA**

MC D I A 24 [www.media24.si](http://www.media24.si)

**Zgodba z naslovnice:**  
**TEJA GLAŽAR,**  
simpatična babica iz Usodnega vina